כמאן כר' שמעון. דאמר שכתב להם שיחזרו בתשובה ויקבלום אלמא לא היו העומדין חוץ לגבולין בכולל "לא תחיה" כולן בכולל לא תחיה: נתרצו. מתקלקל מרעי: והמותי. ועירבוב הגוף ומה שכתוכו: ביאה לתשובה שניה. בימי עזרא: ליעשות להם נס. תורה אור

[פוספסת פ"ח] לעלות בזרוע ולא יהיו משתעבדים למלכות אלא שגרש חטאם של ישראל בימי בית ראשון ועזר עליהם שלא יעלו אלא ברשות כדכתיב "מי בכם מכל עמו" (עזרא א): פריו ממטל. עיניו: ושרשיו מתחת. סיחום: (ח) והטלו שוטים ושלמים. שכך נלטוו בתורה פרשה לאכיים שלמות תבנה וגו' וזבחת שלמים וגו': מלאי והחליו. ביהושע הכי כתיב בהאי קרא דמתני' "וכל ישראל וגו' חציו אל מול הר גריזים וחציו אל מול הר עיבל" אל למיכתב 'והחליו' דמשמע לא חציו המיוחל לא חציו הגזכר במקום אחר: כדרך שחלוקין. הסבטים בהר גריזים והר עיבל כדכתיב (דברים כז) (ו)אלה יעמדו לברך את העם וגו' ואלה יעמדו על הקללה כך חלוקים בתבני אפוד שאמור בהן ששה משמותם וגו' הרי ששה להר גריזים כתובים על האחת וששה להר עיבל כתובים על השניה והיינו דכתיב "והחליו" לומר חציו החקוק באחת מן האבנים: כסדר לידתן. כסדר *גד ואשר יששכר וזבולון יוסף ובנימין זהו סדר לידתן וששה ראשונים נכתבו בה יהודה ראובן מתן ולוי דן ונפתלי כסדר לידתן מן מיהודה: ועשרים ומשה על אבן זו. לקמן פריך ששה אחרונים עשרים ואחד הוא דהוו: לא

[ר"ש] כמאן כר' שמעון *בא וראה כמה נסים נעשה באותו היום: עברו ישראל את הירדן, ובאו להר גריזים ולהר עיבל יתר מששים מיל ואין כל בריה יכולה לעמוד בפניהם וכל העומד בפניהם מת נתרו שנאמר °את אימתי אשלח לפניך והמותי את כל העם אשר תבא בהם עורו ואומר °תפול עליהם אימתה ופחד עד יעבר עמך ה' זו *ביאה ראשונה "עד יעבר עם זו קנין" זו ביאה שניה, אמור מעתה ראוין היו ישראל לעשות להם נס בביאה שניה כביאה ראשונה אלא שגרם החטא אחר כך הביאו את האבנים ובנו את המזבח וסדרוהו בסיד וכתבו עליהם את כל דברי התורה בשבעים לשון שנאמר °באר היטב והעלו עולות ושלמים ואכלו ושתו ושמחו וברכו וקללו °וקיפלו את האבנים ובאו ולנו בגלגל שנאמר °והעברתם אותם עמכם והנחתם אותם במלון, יכול בכל מלון ומלון? ת"ל "אשר תלינו בו הלילה" וכתיב °ואת שתים עשרה האבנים האלה אשר לקחו וגו' תנא צרעה לא עברה עמהם ולא, והא כתיב °ושלחתי את הצרעה לפניך? אמר ר' שמעון בן לקיש על שפת ירדן עמדה וזרקה בהן מרה וסיממה עיניהן מלמעלה וסירסתן מלמטה שנאמר °ואנכי השמדתי את האמורי מפניהם אשר כגובה ארזים גבהו וחסון הוא כאלונים ואשמיד פריו ממעל ושרשיו מתחת וגו' רב פפא אמר שתי צרעות הוא חדא דמשה וחדא דיהושע-דמשה לא עבר, דיהושע עבר: ששה שבטים עלו לראש הר גריזים כו': מאי °והחציו? אמר רב כהנא כדרך שחלוקין כאן, כך חלוקין באבני אפוד מ"תיבי "שתי אבנים טובות היו לו לכהן גדול על כתיפיו-אחת מכאן ואחת מכאן ושמות שנים עשר שבטים כתוב עליהם ששה על אבן זו וששה על אבן זו שנאמר °ששה משמותם על האבן האחת וגו': שניה בתולדותם ולא ראשונה בתולדותם מפני שהודה מוקדם, וחמשים אותיות היו עשרים וחמש על אבן זו ועשרים וחמש על אבן זו רבי חנינא בן גמליאל אומר לא

[ר"ש] כמאן כר"ש. ולא"ת דלמא ביפת תואר אפילו ר' יהודה מודה דהא לא דברה תורה אלא כנגד היצר והואיל והותרו שאר נכריות דהלכה למשה מסיני דקאמרן פוגעין בו דלאיסתא בפרק שני דע"ז (דף ט:) הותרו אפילו כנעניות שבתולה לאחרן בתקוס שהותרה יפת תואר דאמר בפ"ק דקידושין (דף כא:) איכבעיא להו כהן מהו ביפת תואר רב אמר מותר ושמואל אמר אסור בביאה ראשונה כ"ע לא פליגי דשרי אלא דברה תורה אלא כנגד היצר הרע ומוד אפילו ר"ש מה הוצרך להתירה מאי שנא מכהן אע"ג דזונה היא לא איצטריך קרא למשרייה הואיל ולא דברה תורה אלא כנגד היצר הרע וי"ל כיון דלא התיר יפת תואר אלא במלחמות הרשות שכו הכתוב מדבר שמע מינה דנבי כנעניות לא אתרינן לא דברה תורה אלא כנגד היצר"ל דאיכא יצר אמר לא תחיה אפילו במקום יפת תואר הלכך לרבי יהודה דאית ליה כנעניות שבתולה לה נמי בכולל לא תחיה ואין מקבלין אותן לא היה מתיר במקום יפת תואר מיהו איכא למימה לר"ש דאמר מקבלים אותם ואינם בכולל לא תחיה למה לי קרא ומבית שביו לרבות יפת תואר ואכתי *נימא איכא דדוקא לרבי יהודה איצטריך וגזירת הכתוב הוא נבי יפת תואר שבתולה לה אע"פ שכנעניות אחריות שבתולה לה הם בכולל לא תחיה וי"ל דעיקר טעמא דר"ש דקרא למען שביו סמוך דאי מהסיא קרא למען אחר לא ילמדו איכא למימר כר' יהודה דאתא למשרייה אי שאר אומות אי כנעניות קודם שהתחילו במלחמה: **ואחר** כך הביאו את האבנים. ה"ג בתוספתא (פ"ח) והביאו את האבנים שהעלו מן הירדן ובנו את המזבח והעלו עולות ומלמים ואכלו שלמים וכתבו עליו את התורה: *מאי הוא הרוחה גריזים מרובה מחציו של הר עיבל. לשון הירושלמי מיושב יותר דגרסינן התם מה תלמוד לומר והחליו מלמד שמעטין בהר גריזים ומרובין בהר עיבל למה שלין שבטו של לוי שם כולו שם שאם היה כל שבט לוי שם היו שוין ר' שמואל בר נחמני בשם ר' יונתן אמר אילו היה כל שבטו של לוי שם לא היו שוין למה שכבר נפלו משבטו של לוי שם ששה שבטים א"ר יוסי בר בון אילו היה שם כל שבטו של לוי היו שוין למה שלא בא משבטו לאוכן ונד אלא מ' אלף תלוי לבא והשאת אחי שפיר והחליו אל מול הר עיבל חציו המבורר שהוא הרוב דהוי חציו בשבטים ומיהו כשתדקדק במנין אחרון שנאמר בו אלה תחלק הארץ (נמדבר כו) לאחר שמתו מרגלים כדכתיב ובאלה לא היה איש וגו' והיה בשנת הארבעים לאחר פטירת אהרן דכתיב ביה ויעל אהרן הכהן וגו' וימת שם בשנת הארבעים לצאת בני ישראל מארץ מצרים בחדש החמישי (שם לג) והכי מוכח בסדר עולם דמלא במנין שבטים שעמדו על הר גריזים עודף על לוחן שעמדו בהר עיבל דתשע אלף אמר ק"ל ואפילו אם עמדו לוים למטה שמנה אלף עדיין היו מרובין של הר גריזים קרוב לאלף שהרי לאחר מולא בפרטן של לוחן שבטים שעמדו על הר עיבל שלש מאות ובפרטן של הר גריזים ג' מאות ושמה עשר אלף וש"ת וי"ל הא דאמרינן בירושלמי אם היה שם כל שבט לוי שם ששה שבטים פחותין [והשאת שלא היו כל שבט לוי שם גריך לומר] שעמדו לוים למטה השבט אלף לו יותר אבל הא דאמר רבי שמואל בר נחמני בשם ר' יונתן אילו היה שם כל שבטו של לוי לא היו שוין למה שכבר נפלו משבטו של שמעון עשרים ואחד אלף קשיא שהרי המנין היה אחרי כן כדכתיב ויהי אחרי המגפה וגו' (שם כה) ומה שחלק עליו ר' יוסי בר בון לפי שלא בא משבטו לאוכן ונד אלא מ"כ לא נשאר משבטו לאוכן אלא ג' אלף ותש"ל שהרי כל פקודי שבטו [לאוכן] לא היו כי אם מ"ג אלף ותש"ל והיאך היו לוחן ג' אלף ותש"ל של לאוכן שנשארו מעבר לירדן ממלאין לכ"ד אלף שנפלו משמעון שהיה בשנת הארבעים מיהו הא לא קשיא דאיכא למימר דהכי קאמר מתמה הסכרון משבטו שמעון שנפלו בתגפה אפילו היה שם שבטו של לוי לא היו שוין דמשוך כך היו של הר גריזים מועטין ולא שיחסרו מהן עשרים ואחד אלף משמעון [אלא ג' אלפים או פחות] ועלה קאי רבי יוסי בר בון אפילו לדבריך כשאתה מחסר כנגדו ג' אלף ותש"ל משבטו לאוכן ונד שנשארו מעבר לירדן והיו שוין שמחמת חסרון משבטו שמעון לין חסר יותר מג' אלף ותש"ל אבל הטיא דר' שמואל בר נחמני מיקשי כדפריטיש שהתגפה היתה קודם למנין: **עשרים** וחמש על אבן זו. ירושלמי ואלה אינן אלא כ"ג מכאן וכ"ז מכאן פי' לתנא דתני התם כשם שהלוקים כאן כך חלוקין בתבני אפוד מקשה מ"ל על לוחה אבן שהיו עליה של הר גריזים *היו כ"ג ועל השניה כ"ז וזבולון אלא שמנו מ"ר יוחנן בטיון היה מכן וכ"ל דעל השניה שכתובין עליה לוחו של הר עיבל היה כתוב ב"ג ועל הראשונה ימ"ן מ"ר זבולון ויאות מי כתיב ששה שמותם לא כתיב אלא ששה משמותם משמותם ולא כל שמותם:

לעשות

[ר"ש] ושעי' ר"ש

[ר"ש] ר"ש

[ר"ש] כ"ג ועל שתשעה ר"ש ומכרס"ר אלעזר של הר גריזים היו כ"ז ועל השניה כ"ג וזבולון כו'

לא עבר דיהושע עבר. הי' פשיטא דשל משה לא עבר דלמה היתה עוברת הירדן והלא לא כבשו אז אלא ארץ סיחון ועוג ושבא אותן שנטלמו מארץ סיחון ועוג לעבר הירדן של ארץ כנען לא הוצרכה הצרעה עד יהושע: מאן

כז א מיי' פ"ע מה"ל כלי המקדש פ"ו ה' ומ"ש בכ"מ:

נוסח הגרי"ש הירגן והרבנות האבנים מאקום למקום

מאמת דר' יהודה לאיצטריך דוקא וגזה"כ גבי יפת תו' כו' כ"ס נס"ר

נוסח הרב

נוסח (ענין הר גריזים והרבנ)

נוסח (ענין הסדר הכ"ת מאות ואבנים האבנים)

תוספות שאנץ

שביו לרבות כנעניות שבתוכם. בא הכתוב להתיר כנעניות שברצה לארץ ולקיים מהם יפת תואר שלא יהא בכלל לא תחיה כל נשמה: כמאן כר' שמעון שכתב להם שיחזרו בתשובה ודוקא אותם העומדין בגבולין אבל העומדין חוץ לגבולין לא היו בכלל לא תחיה כל נשמה. שאם היו רוצים לפנות את ארצם והולכין להם לא נצטוו להחרימם כמו שפינה הגרגשי והלך לו. (אלא) (אבל) לר' יהודה כולם בכלל דלא תחיה וא"ת לר' יהודה דאמר דנצטוו להחרימם כל הכנענים שברצה לארץ למה לי קרא דלא תחתחן בם תיפוק לי' מלא תחיה כל נשמה. וי"ל דאצטריך כגון אותן שלא יוכלו להחרימם כדאי' בספר שופטים וכגון הגרגשי שפינה והלך לו: דמשה

נוסח הגרי"ש הירגן והרבנות האבנים מאקום למקום

גליון השי"ס

גמ' וקיפלו את האבנים. כמו וקלטו רש"י שוון מד ע"ב ד"ה דלקבל: